

De boodschap van paus Franciscus voor 1 september 2023 Wereld Gebedsdag voor de Zorg voor de Schepping

**Laat Gerechtigheid
en Vrede Stromen**
Scheppingsperiode 2023

Beste broeders en zusters!

“Laat gerechtigheid en vrede stromen” is dit jaar het thema van de oecumenische Scheppingsperiode, geïnspireerd door de woorden van de profeet Amos: “Laat het recht stromen als water, en de gerechtigheid als een altijd voortvloeiende beek.” (5:24).

Het sprekende beeld dat Amos gebruikt, vertelt ons over wat God verlangt. God wil dat gerechtigheid regeert. Net zoals water essentieel is voor ons fysiek overleven, is gerechtigheid essentieel voor ons leven als Gods kinderen, geschapen naar zijn beeld. Deze gerechtigheid moet stromen, overal waar nodig en mag niet diep onder de grond verborgen blijven, en evenmin verdampen nog voor het werkzaam is. God wil dat iedereen ernaar streeft om in elke situatie rechtvaardig te zijn, volgens zijn wetten te leven en zo te zorgen dan het leven tot bloei komt. Gerechtigheid en vrede kunnen vloeien als een nooit ophoudende stroom van zuiver water dat de mensheid en alle levende wezens voedt. Dit gebeurt wanneer we eerst het koninkrijk van God zoeken (Mt 6,33), een juiste relatie onderhouden met God, mensen en natuur.

Groeien in harmonie met de moeder

Ik dacht hierover na op een mooie zomerdag in juli 2022, tijdens mijn pelgrimstocht naar Canada, aan de oevers van Lac Ste. Anna in Alberta. Dat meer is een pelgrimsoord geweest voor vele generaties inheemse volkeren. Omringd door het geroffel van trommels, dacht ik: “Hoeveel harten zijn naar hier gekomen met gespannen verlangen, gebukt onder de lasten van het leven, en vonden bij deze wateren troost en kracht om door te gaan! Hier, ondergedompeld in de schepping, kunnen we ook een ander geroffel voelen: de moederlijke hartslag van de aarde. Om als mensen te groeien, is het nodig ons levensritme in harmonie brengen met dat van de schepping, die ons leven geeft, zoals een baby in de baarmoeder in harmonie is met de hartslag van de moeder.”

Laten we tijdens deze Scheppingsperiode stilstaan bij die hartslagen: die van onszelf, van onze moeders en grootmoeders, de hartslag van de schepping en de hartslag van God. Tegenwoordig kloppen ze niet in harmonie; ze zijn niet geharmoniseerd door gerechtigheid en vrede. Te veel van onze broeders en zusters worden verhinderd om uit die machtige rivier te drinken. Laten we de slachtoffers van milieu- en klimaatonrechtvaardigheid bijstaan en een einde te maken aan de zinloze oorlog tegen de schepping.

Beekjes die samenvloeien in een machtige rivier

De gevolgen van deze oorlog zijn zichtbaar in de vele rivieren die droogvallen. Benedictus XVI merkte ooit op dat: “de externe woestijnen in de wereld groeien, omdat de interne woestijnen zo uitgestrekt zijn geworden”. Egoïstische koopdrang en hebzucht verstoren de waterkringloop van de planeet. De ongebreidelde verbranding van fossiele brandstoffen en de vernietiging van bossen drijven de temperaturen op en leiden tot ongeziene droogtes. Alarmerende watertekorten treffen steeds vaker zowel kleine plattelandsgemeenschappen als grote metropolen. Bovendien putten roofzuchtige industrieën onze zoetwaterbronnen uit en vervuilen ze hen met fracking voor olie- en gaswinning, ongecontroleerde megamijnbouwprojecten en intensieve veehouderij. *Zuster Water*, in de woorden van de heilige Franciscus van Assisi, wordt

geplunderd en omgezet in een handelsartikel onderworpen aan de wetten van de markt (*Laudato Si'*, 30).

Het IPCC (Intergouvernementele werkgroep inzake Klimaatverandering) van de Verenigde Naties verklaarde dat als we nu met grotere urgentie handelen, we onze kans kunnen grijpen om een meer duurzame en rechtvaardige wereld te creëren. We kunnen en moeten voorkomen dat het ergste gebeurt. “Echt, er kan veel worden gedaan, op voorwaarde dat we samenkomen. Net als zoveel stromen, stroompjes en beekjes, die uiteindelijk samenvloeien in een machtige rivier, om het leven van onze prachtige planeet en onze menselijke familie te voorzien van water voor de komende generaties. Dus laten we de handen ineenslaan en gedurfde stappen nemen om “gerechtigheid en vrede te laten stromen” in onze wereld.

Omvormen van ons hart

Hoe kunnen we bijdragen aan die machtige rivier van gerechtigheid en vrede in deze Scheppingsperiode? Wat kunnen wij, vooral als christelijke gemeenschappen, doen om ons gemeenschappelijk huis te herstellen, zodat het weer kan wemelen van het leven? We moeten dit doen door te slagen in de omvorming van ons **hart**, onze **levensstijl** en het **overheidsbeleid** dat onze samenleving regeert.

Laten we ons eerst aansluiten bij de machtige rivier door ons *hart* om te vormen. Dit is essentieel voor elke andere transformatie; het is die “ecologische bekering” waartoe de heilige Johannes Paulus II ons aanmoedigde: de hernieuwing van onze relatie met de schepping, zodat we haar niet langer zien als een object dat uitgebuit mag worden, maar haar in plaats daarvan koesteren als een heilige gave van onze Schepper. Verder mogen we ons realiseren dat een integrale benadering van respect voor het milieu vier relaties inhoudt: met God, met onze broeders en zusters van vandaag en morgen, met de hele natuur en met onszelf.

Wat de eerste van deze relaties betreft, sprak paus Benedictus XVI over de dringende noodzaak om te erkennen dat schepping en verlossing onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn: “De Verlosser is de Schepper en als we God niet verkondigen in zijn volle grootsheid – als Schepper en als Verlosser – doen we afbreuk aan de waarde van de verlossing”. Schepping verwijst zowel naar Gods mysterieuze, magnifieke *daad* om deze majestueuze, prachtige planeet en universum uit het niets te scheppen, als naar het voortdurende resultaat van die daad, dat we ervaren als een onuitputtelijke *gave*. Laten we ons tijdens de liturgie en het persoonlijk gebed in “de grote kathedraal van de schepping” de grote Kunstenaar herinneren die zulke schoonheid schept, en nadenken over het mysterie van die liefdevolle beslissing de kosmos te scheppen.

Omvormen van onze levensstijl

Ten tweede, laten we bijdragen aan de stroom van deze machtige rivier door onze *levensstijl* te veranderen. Laten we, uitgaande van dankbare verwondering over de Schepper en zijn schepping, ons bekeren van onze “ecologische zonden”, zoals mijn broeder, oecumenisch patriarch Bartholomeus, met aandrang vroeg. Deze zonden beschadigen de natuurlijke wereld en onze medemensen. Laten we, met de hulp van Gods genade, een levensstijl aannemen die wordt gekenmerkt door minder afval en onnodige consumptie, eerst en vooral waar productieprocessen toxisch en niet duurzaam zijn. Laten we zo goed mogelijk nadenken over onze gewoonten en economische beslissingen, zodat er voorspoed kan zijn voor iedereen: onze medemensen waar dan ook, en al evenzeer de toekomstige generaties. Laten we samenwerken aan Gods voortdurende schepping door middel van positieve keuzes: hulpbronnen met mate gebruiken, vanuit een vreugdevolle soberheid gebruiken; afval sorteren en hergebruiken, en meer gebruik maken van producten en diensten die ecologisch en sociaal verantwoord zijn.

Omvormen van overheidsbeleid

Tot slot, om de machtige rivier te laten blijven stromen, moeten we het *overheidsbeleid* veranderen dat onze samenlevingen bestuurt en het leven van jonge mensen vandaag en morgen vormgeeft. Economisch beleid dat schandalige rijkdom bevordert voor een paar bevoorrechten en vernederende omstandigheden voor vele anderen, betekent het einde van vrede en rechtvaardigheid. Het is duidelijk dat de rijkere naties een “ecologische schuld” hebben aangegaan die betaald moet worden (vgl. *Laudato Si'*, 51). De wereldleiders die van 30 november tot 12 december bijeenkomen voor de COP28-top in Dubai, moeten naar de wetenschap luisteren en een snelle en rechtvaardige transitie tot stand brengen om een einde te maken aan het tijdperk van fossiele brandstoffen. Volgens de toezeggingen die zijn gedaan in het Parijsakkoord om de opwarming van de aarde te beperken, is het absurd om de voortdurende exploratie en uitbreiding van infrastructuur voor fossiele brandstoffen toe te staan. Laten we onze stem verheffen en een halt toeroepen aan dit onrecht tegenover de armen en tegenover onze kinderen, die de ergste gevolgen van de klimaatverandering zullen dragen. Ik doe een beroep op alle mensen van goede wil om te handelen in overeenstemming met deze perspectieven op de samenleving en de natuur.

Samenstromen van Kerken

Een ander parallel perspectief heeft te maken met de toewijding van de katholieke Kerk aan synodaliteit*. Dit jaar valt de afsluiting van de Scheppingsperiode op 4 oktober, het feest van Sint Franciscus van Assisi, samen met de opening van de synode over de synodaliteit. Net als rivieren in de natuur, gevoed door talloze kleine stroompjes en grotere beekjes en riviertjes, nodigt het synodale proces dat in oktober 2021 begon, alle deelnemers op persoonlijk of gemeenschapsniveau uit om samen op te gaan in een majestueuze rivier van reflectie en vernieuwing. Heel het Volk van God wordt uitgenodigd voor een meeslepende reis van synodale dialoog en bekering.

Zo is ook de Kerk, als een stroomgebied met zijn vele kleine en grotere zijrivieren, een gemeenschap van talloze lokale Kerken, religieuze gemeenschappen en verenigingen die putten uit dezelfde gedeelde wateren. Elke bron voegt zijn unieke en onvervangbare bijdrage toe, totdat ze allemaal samenvloeien in de uitgestrekte oceaan van Gods liefdevolle barmhartigheid. Zoals een rivier een bron van leven is voor haar omgeving, zo moet onze synodale Kerk een bron van leven zijn voor ons gemeenschappelijk huis en al haar bewoners. Net zoals een rivier leven geeft aan alle soorten dieren en planten, moet een synodale kerk leven geven, door gerechtigheid en vrede te zaaien op elke plek die ze bereikt.

In Canada sprak ik in juli 2022 over het Meer van Galilea waar Jezus genezing en troost bracht aan veel mensen en “een revolutie van liefde” verkondigde. Ik leerde dat Lac Ste. Anne ook een plek is van genezing, troost en liefde. Een plek die ons eraan herinnert dat broederschap echt is als het hen verenigt die ver van elkaar verwijderd zijn, en dat de boodschap van eenheid die de hemel naar de aarde zendt, geen angst heeft voor verschillen, maar ons uitnodigt tot broederschap, een gemeenschap van verschillen, om samen opnieuw te beginnen, want we zijn allemaal pelgrims op reis”.

Laten we in deze Scheppingsperiode, als volgelingen van Christus op onze gezamenlijke synodale reis, leven, werken en bidden dat ons gemeenschappelijk huis ooit weer zal wemelen van het leven. Mag de Heilige Geest opnieuw over de wateren zweven en onze inspanningen leiden om “het aangezicht van de aarde te vernieuwen” (vgl. Ps 104,30).

Rome, Sint Jan van Lateranen, 13 mei 2023